

REKLISTAN 2019

**REKOMMENDERADE LÄKEMEDEL
FASTSTÄLLDA AV LÄKEMEDELSKOMMITTÉN
I REGION SÖRMLAND**

REGION
SÖRMLAND

Detta är den 23:e reviderade upplagan av Reklistan.

Arbetet med att ta fram rekommendationerna i denna lista görs tillsammans med våra expertgrupper som är knutna till Läkemedelskommittén.

Reklistan innehåller läkemedel som rekommenderas för behandling av vanliga sjukdomar. Den innehåller inte rekommendationer för sjukdomar som enbart behandlas utanför primärvården.

Vid urvalet är den medicinska ändamålsenligheten i form av klinisk effekt det viktigaste urvalskriteriet. Om flera likvärdiga alternativ funnits har vi valt det mest kostnadseffektiva. Hänsyn har även tagits till miljöpåverkan.

Det är även ur miljösynpunkt viktigt att våra patienter får rätt läkemedel på rätt indikation, dos och tid.

Läkemedelskommittén i Region Sörmland
<https://samverkan.regionsormland.se/for-vardgjvare/lakemedel>
 lakemedelskommitten@regionsormland.se

Levnadsvanor	5
Alkohol. Fysisk aktivitet. Matvanor. Tobak.	
Andningsorganen	8
Allergisk rinit. Anafylaxi. Astma. Hosta. KOL. Rökstopp.	
Demens	14
Alzheimers sjukdom. BPSD.	
Endokrinologi	17
Diabetes typ 1. Diabetes typ 2. Hypotyreoos. Osteoporos.	
Gynekologi/Urologi	22
Antikonception. Blödningsrubbingar. Dysmenorré. Vulvo-vaginala infektioner. Klimakteriebesvär. Trängnings- problematik. Benign prostatahyperplasi. Erektill dysfunktion.	
Hjärta och kärl	28
Anemi. Angina Pectoris. Arytmier. Hjärtsvikt. Hypertoni. Kronisk ischemisk hjärtsjukdom. Lipidrubbingar. Tromboembolism.	
Hud	34
Acne. Bensår. Eksem. Flatlöss och skabb. Huvudlöss. Impetigo. Psoriasis. Rosacea och perioral dermatit. Torr hud. Svampinfektioner. Urtikaria.	
Infektion	38
Bakteriella ÖLI. Borrelia. Clostridieinfektioner. Herpes Simplex och Zoster. Influensa. KOL-exacerbation. Mjukdelsinfektioner. Pneumoni. Sexuellt överförbara sjukdomar. Urinvägsinfektioner.	
Mage och tarm	42
Kronisk analfissur. Diarré. Förstoppning. Hemorroider. Illamående och kräkningar. Magsår, gastrit och refluxsjukdom. Irritable Bowel Syndrom.	
Mun- och tandvård	44
Antibiotikaprofylax. Dentala infektioner. Karies. Munslemhinneförändringar. Muntorrhet. Premedicinering.	

Neurologi	46
Epilepsi. Migrän. Willis-Ekboms sjukdom (Restless legs).	
Psykatri	48
Alkoholsjukdom. Depression. Psykotiska symptom hos äldre - nydebuterade. Sömnstörningar. Ångest.	
Smärta	50
Akut smärta. Ledinflammatoriska sjukdomar och osteoartros. Muskuloskeletal smärta/långvarig smärta. Neuropatisk smärta. Smärta vid cancer. Tandvärk.	
Undernäring	55
Ögon	58
Ögoninfektion. Allergiska ögonbesvär. Torra ögon.	
Öron	60
Extern otit.	
Rek läkemedel för SSK med förskrivningsrätt	61
Konverteringstabell - Opioider	68
Akut- och buffertläkemedel för särskilda boenden och hemsjukvård i Sörmland	69
Antibiotikabehandling	70
Dosering och behandlingstid för vanliga infektioner i öppenvård.	
Enkel läkemedelsgenomgång	71
Äldre och läkemedel	74
Kort för att minska ogynnsamma effekter av läkemedel hos äldre.	
Läkemedelsribbor	baksidan

Riskläkemedel för äldre

Baseras på kortet "Äldre och läkemedel" som finns på Reklistasans sista uppslag.

Hälsa- och sjukvården har i uppdrag att arbeta systematiskt med att stödja förändring av ohälsosamma levnadsvanor. Samtliga verksamheter arbetar utifrån ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande förhållningssätt. På vårdcentralerna finns särskilt ansvariga för att arbeta mot tobaksbruk, riskbruk för alkohol, otillräcklig fysisk aktivitet, ohälsosamma matvanor och psykisk ohälsa.

Alkohol

Hälsorisker med alkohol

Riskbruk av alkohol ger förhöjd risk för fysisk och psykisk ohälsa.

Konsumtionsnivåer

Ett "standardglas" innehåller 12 gram alkohol. Detta finns i till exempel 2 st 33 cl lättöl, 50 cl folköl, 33 cl starköl, 12-15 cl vin, 4 cl sprit.

Riskbruk av alkohol föreligger vid högkonsumtion, d.v.s. när:

- en man dricker mer än 14 standardglas per vecka
- en kvinna dricker mer än 9 standardglas per vecka

Riskbruk av alkohol föreligger vid intensivkonsumtion, d.v.s. när:

- en man dricker mer än 5 standardglas vid ett och samma tillfälle
- en kvinna dricker mer än 4 standardglas vid ett och samma tillfälle

Enkla råd om alkohol

Halvera konsumtionen.

Drick vartannat glas vatten.

Välj drycker med låg alkoholhalt.

Erbjud stöd

Mer information finns på alkohollinjen, alkoholphjälpen och 1177.

Fysisk aktivitet

Hälsorisker vid otillräcklig fysisk aktivitet och stillasittande

Otillräcklig fysisk aktivitet under en längre tid innebär en kraftigt förhöjd risk för sjukdom, sänkt livskvalitet och förtida död. Exempelvis ökar risken för hjärt-kärlsjukdomar och diabetes typ 2. Dessutom ökar risken för vissa cancersjukdomar, framför allt tjocktarmscancer och bröstcancer.

Fysisk aktivitet kan användas för att förebygga, behandla eller ingå som en del i behandlingen vid många sjukdomstillstånd.

(Källa: Nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder och FYSS)

Enkla råd/tips för ökad fysisk aktivitet

- Vara fysiskt aktiva i minst 150 minuter i veckan. Intensiteten bör vara minst måttlig, vilket kan innebära en rask promenad, trädgårdsarbete, cykling eller att vara fysiskt aktiva i minst 75 minuter i veckan på hög intensitetnivå, till exempel löpning eller Utföra muskelstärkande aktivitet för kroppens stora muskelgrupper minst 2 ggr/vecka.
- Även små förändringar ger stora hälsovinster och de som är minst fysiskt aktiva är de som gör största hälsovinsterna även om de inte når upp till den rekommenderade dosen.

Enkla tips är att försöka få in motionen i vardagen

- Gå eller cykla till jobbet eller till kommunala färdmedel istället för att ta bilen.
- Ta trapporna i stället för hissen eller kort promenad på lunchen.
- Planera in tider för fysisk aktivitet i kalendern.
- Använd gärna stegräknare och "tävla" med dig själv, öka successivt.

Äldre över 65 år bör träna balans.

(Källa: Sjukdomsförebyggande metoder, samtal om levandsvanor i vården av Barbro Holm Ivarsson och nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder)

Enkla råd/tips för minskat stillasittande

Stillasittande ses som en enskild riskfaktor och ett minskat stillasittande ger stora hälsovinster.

- Ta gärna en bensträckare var 30:e minut.
- Bra med höj- och sänkbart skrivbord på jobbet, stå upp och prata i telefon.
- Res dig i pauser, "smygräna" genom att spänna musklerna när du sitter länge ex på tåget, i rullstolen, vid skrivbordet eller under långa föreläsningar.

Vid ordination av fysisk aktivitet

www.fyss.se

Matvanor

Hälsorisker vid ohälsosamma matvanor

Hälsosamma matvanor kan förebygga och behandla ohälsa och sjukdom.

Enkla råd utifrån Nordiska näringsrekommendationer

Ät mer: Grönsaker, frukt och bär; fisk och skaldjur; nötter och frön
Byt till: Fullkorn; matfetter med mer omättat fett som rapsolja eller flytande matfettblandningar; magra naturella mejeriprodukter; välj nyckelhälsmärkta livsmedel

Minska: Rött kött och chark; salt; socker; alkohol

Vid behov av kostbehandling relaterat till sjukdom (t.ex. vid undernäring, hyperlipidemi, diabetes eller hypertoni) remitteras patienten till dietist.

Tobak

Hälsorisker med tobak

Tobaksbruk är det enskilt största påverkbara hotet mot hälsan.

Enkla råd om tobak

- Ge positiv förstärkning, även de som har slutat nyligen kan behöva stöd.
- Informera om risker och negativa konsekvenser med tobaksbruk för hälsan. Koppla till patientens egen hälsa.
- Rekommendera att sluta med tobak.

Erbjud stöd

Mer information finns på "Sluta-Röka-Linjen", apparna "Fimpaaa!" och "Rökfri" samt på 1177.

Allergisk rinit

Förstahandsval

Nasala glukokortikoider

mometason

Andrahandsval

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Antihistamin (peroralt)

Ges vid samtidig konjunktivit och/eller klåda.

desloratadin

desloratadin

Aerius oral lösning

(endast barn >1 år)

Nasala glukokortikoider+antihistamin

azelastin/flutikasonpropionat **Dymista**

Anafylaxi

Samtliga ges vid anafylaxi, se SFFA anafylaxidokument.

Adrenergika för systemiskt bruk

adrenalin

Emerade

Antihistamin

desloratadin

Aerius (munsönderfallande tablett)

Glukokortikoid

betametason

Betapred

Astma

För underhållsbehandling hänvisas till Läkemedelsverkets behandlingstrappa för astma. Samtliga patienter med astma bör ha kortverkande bronkdilaterande vid behov. Val av devicer kan göras i samråd med astmasköterska.

Barn

För barn < 6 år rekommenderar vi inhalationer via spacer, OptiChamber.

Steg 1:

Kortverkande beta-2-agonist (SABA)

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

salbutamol **Airomir** (spray med spacer)**Buventol Easyhaler** (≥ 6 år)**Ventilastin Novolizer** (≥ 6 år)

Steg 2:

Inhalationssteroid (ICS)

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

budesonid

Giona Easyhaler (≥ 6 år)**Novopulmon Novolizer** (≥ 6 år)

flutikasonpropionat

Flutide Evohaler (≥ 1 år,

spray med spacer)

alternativt

Leukotrienreceptorantagonist (LTRA)

montelukast

Steg 3:

ICS+LTRA

se prepatat ovan

alternativt

Inhalationssteroid (ICS)+Långverkande beta-2-agonist (LABA)

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

budesonid/formoterol

Bufomix Easyhaler (≥ 6 år)**Symbicort Turbohaler mite** (≥ 6 år)**Symbicort Turbohaler** (≥ 12 år)

Vuxna

Till patienter med nedsatt inhalationsförmåga rekommenderar vi inhalation med spray via spacer, OptiChamber Diamond.

Steg 1:

Kortverkande beta-2-agonist (SABA)

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
salbutamol

Airomir (spray med spacer)

Buventol Easyhaler

Ventilastin Novolizer

Bricanyl Turbuhaler

terbutalin

Steg 2:

Inhalationssteroid (ICS)

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
budesonid

Giona Easyhaler

Novopulmon Novolizer

ciklesonid

Alvesco (spray med spacer)

Steg 3:

ICS+LABA

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
budesonid/formoterol

Bufomix Easyhaler

Symbicort Turbuhaler

flutikasonpropionat/formoterol

Flutiform (spray med spacer)

alternativt

ICS+LTRA

ICS

se preparat ovan

LTRA

montelukast

Steg 4:

Tilllägg av:

Långverkande antikolinergika (LAMA)

tiotropiumbromid

Spiriva Respimat

Hosta

Hosthämmande medel

cocillanaextrakt/etylmorfin **Cocillana-Etyfin**

KOL

Rökstopp/rökavvänjning ska alltid ingå vid behandling av KOL hos rökare.

För underhållsbehandling hänvisas till Läkemedelsverkets behandlingsriktlinjer för KOL.

Samtliga patienter med KOL bör ha kortverkande bronkdilaterande vid behov. Val av devicer kan göras i samråd med KOL-sjuksköterska.

Till patienter med nedsatt inhalationsförmåga rekommenderar vi inhalation med spray via spacer, OptiChamber Diamond.

Det är viktigt att regelbundet säkerställa att patienten kan hantera sin inhalator korrekt.

GOLD A: Lindriga eller sporadiska symtom (CAT < 10), FEV1 ≥ 50 % av förväntat värde, utan exacerbationer

Kortverkande beta-2-agonist (SABA)

Förstahandsval

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

salbutamol

Buventol Easyhaler

terbutalin

Bricanyl Turbuhaler

Andrahandsval

salbutamol

Airomir (spray med spacer)

GOLD B: Betydande symptom (CAT \geq 10), FEV1 \geq 50 % av förväntat värde, utan exacerbationer
GOLD C: Lindriga eller sporadiska symptom (CAT < 10), FEV1 < 50 % av förväntat värde eller upprepade exacerbationer

Långverkande antikolinergika (LAMA)

Förstahandsval
 tiotropiumbromid **Braltus**

Andrahandsval

tiotropiumbromid **Spiriva Respimat**

eller

Långverkande beta-2-agonist (LABA)

Förstahandsval
 indakaterol **Onbrez Breezhaler**

Andrahandsval

olodaterol **Striverdi Respimat**

alternativt

LABA+LAMA

Förstahandsval
 indakaterol/glykopyrroniumbromid **Ultibro Breezhaler**

Andrahandsval

olodaterol/tiotropiumbromid **Spiolto Respimat**

GOLD D: Betydande symptom (CAT \geq 10), FEV1 < 50 % av förväntat värde och/eller upprepade exacerbationer

I första hand LABA+LAMA

Förstahandsval
 indakaterol/glykopyrroniumbromid **Ultibro Breezhaler**

Andrahandsval

olodaterol/tiotropiumbromid **Spiolto Respimat**

I andra hand - vid fortsatta exacerbationer LAMA

Förstahandsval
 tiotropiumbromid **Braltus**

Andrahandsval
 tiotropiumbromid **Spiriva Respimat**

TILLSAMMANS MED

Inhalationssteroid (ICS)+LABA

Förstahandsval
 budesonid/formoterol **Bufomix Easyhaler**
Duoresp Spiromax

Andrahandsval

budesonid/formoterol **Symbicort** (spray med spacer)

alternativt

ICS+LABA+LAMA

Förstahandsval
 Flutikasonfuroat+vilanterol **Trelegy Ellipta**
 +umeclidinium

Andrahandsval

Beklometason+formoterol+ glykopyrronium **Trimbow** (spray med spacer)

Tilläggsbehandling

Vid kronisk bronkit, exacerbationer (\geq 2 behandlade i öppenvård eller \geq 1 sjukhusvårdad per år), FEV1 < 50 % av förväntat värde och läkemedelsbehandling enligt GOLD D kan tillägg av PDE4-hämmare övervägas.

roflumilast **Daxas**

Rökstopp

Läkemedel används som tillägg till motiverande stöd.

Nikotinersättningsmedel

Nikotinacetylkolinreceptoragonist
vareniklin **Champix**

Demens

Alzheimers sjukdom

Symptomatisk behandling.

Förstahandsval

Kolinesterashämmare

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga vid Alzheimers sjukdom. Även vid Alzheimers sjukdom med cerebrovaskulära inslag rekommenderas kolinesterashämmare.

Vid nyinsättning rekommenderas lägsta möjliga dos, därefter försiktig upptrerering till maximal dygnsdos för dem som tolererar det. Risk för bradykardi vid överledningsrubbing (t.ex. AV-block) eller behandling med läkemedel som sänker hjärtrytmen (t.ex. beta-blockerare). EKG rekommenderas innan insättning och vid uppföljning av behandlingen.

donepezil
galantamin
rivastigmin (kapsel, oral lösning, depotplåster)

Depotplåster är ett alternativ vid svårigheter med peroral beredningsform. Beakta om patienten behöver praktisk hjälp med plåsterbyte.

Andrahandsval

Glutamathämmare

Som monoterapi om kolinesterashämmare inte tolereras/är olämpliga eller som tilläggsbehandling till kolinesterashämmare vid otillräcklig effekt vid måttlig till svår Alzheimers sjukdom. Beakta njurfunktionen vid dosering av memantin. Vid eGFR 49-30 ml/min rekommenderas 10 mg/dygn, dock kan dosen sakta titreras upp till 20 mg om patienten tolererar behandlingen. Noggrann utvärdering krävs. Vid eGFR < 30 ml/min är maxdosen 10 mg/dygn.

memantin

BPSD

Beteendemässiga och psykiska symptom vid demens.

Förstahandsval

Utesluta somatiska orsaker och läkemedelsbiverkningar. Prova icke-farmakologiska metoder som omvårdnadsinsatser, stimulans, anpassad miljö.

Andrahandsval

Läkemedelsbehandling i symptomlindrande syfte som komplement till omvårdnadsåtgärder. Restriktivitet med antipsykotika. Kort behandlingstid, effektutvärdering inom två veckor, regelbundet ställningstagande till utsättning/dosjustering.

Depression/ångest, irritabilitet, agitation och oro

SSRI

escitalopram
sertralin

Övriga antidepressiva

mirtazapin

SSRI preparaten (escitalopram och sertralin) bedöms likvärdiga avseende effekt. Observera dock interaktion mellan escitalopram – donepezil (D- interaktion), båda läkemedlen kan förlänga QT-intervallet. Vid samtidig förekomst av sömnproblem, nedsatt aptit kan mirtazapin till kvällen prövas i första hand eller som tillägg till SSRI.

Tillfällig ångestdämpning/ sedering

Bensodiazepinderivat

oxazepam

Agitation och aggressivitet

Glutamathämmare

memantin

Psykotiska symptom, svår aggressivitet

Symptom som orsakar lidande eller potentiell fara för patient och andra.

Patienter med Lewybodydemens är extremt känsliga för anti-psykotika, undvik eller använd med försiktighet. Vid behandlingskrävande symptom kan quetiapin prövas.

Antipsykotiskt läkemedel

risperidon

Låg start -/maxdos
(0,25 mg/1,5 mg)

quetiapin

Vid Lewybodydemens, se ovan.

Tillfälliga sömnstörningar

Benzodiazepinbesläktade medel

zopiklon

Vid insomningssvårigheter.

Bensodiazepinderivat

oxazepam

En timme före sänggående om
samtidig ångest.

Vid bristfällig effekt eller behov av snabb sedering nattetid, är klometiazol (Heminevrin) ett alternativ. Beakta risken för blodtrycksfall. Bör användas främst i slutenvård eller på särskilt boende.

Diabetes typ 1

Insuliner och analoger, snabbverkande

insulin lispro

Insulin lispro Sanofi

Insuliner och analoger, långverkande

insulin glargin

Abasaglar

Toujeo (OBS styrka)

Diabetes typ 2

Förstahandsval

Biguanidderivat

metformin

Kan användas med dosreduktion
ned till eGFR 30 ml/min.

Andrahandsval

DPP4-hämmare

Förutsätter egen insulinproduktion.

linagliptin

Trajenta (eGFR < 50 ml/min)

sitagliptin

Januvia (eGFR > 50 ml/min)

GLP1-analog

liraglutid

Victoza

semaglutid

Ozempic

Insuliner och analoger, medellångverkande NPH-insuliner

insulin human (isophan)

Insuman Basal

SGLT-2 hämmare

empagliflozin

Jardiance

kanagliflozin

Invokana

Sulfonylureaföreningar

glimepirid

glipizid

Övriga blodglukossänkande medel

repaglinid

Komplettering/alternativ till andrahandsval

Val av kompletterande/annan tilläggsbehandling utefter patientens mål, önskemål och förutsättningar utan prioriteringsordning.

Insuliner och analoger, snabbverkande
insulin lispro **Insulin lispro Sanofi**

Insuliner och analoger, långverkande
insulin glargin **Abasaglar**

Diabetes typ 2 - nedsatt njurfunktion

Förstahandsval

DPP4-hämmare

Förutsätter egen insulinproduktion.

linagliptin	Trajenta	(eGFR < 50 ml/min)
sitagliptin	Januvia	(eGFR > 50 ml/min)

Biguanidderivat

metformin	Kan användas med dosreduktion ned till eGFR 30 ml/min.
-----------	--

Övriga blodsockersänkande medel

repaglinid	Kräver försiktig dositering, risk för hypoglykemi.
------------	--

Andrahandsval

Insuliner och analoger

Använd enkla regimer. Beakta njurfunktionsnedsättningen. Lägre elimination – lägre doser. Risk för hypoglykemi.

Insuliner och analoger, medellångverkande NPH-insuliner

insulin human (isophan)	Insuman Basal
-------------------------	----------------------

Komplettering/alternativ till andrahandsval

Val av kompletterande/annan tilläggsbehandling utefter patientens mål, önskemål och förutsättningar utan prioriteringsordning.

Insuliner och analoger, snabbverkande

insulin lispro	Insulin lispro Sanofi
----------------	------------------------------

Insuliner och analoger, långverkande

insulin glargin	Abasaglar
-----------------	------------------

Diabetes typ 2 - de mest sjuka äldre

Förstahandsval

DPP4-hämmare

Ingen stor erfarenhet föreligger men låg risk för hypoglykemi och enkel att administrera. Beakta eventuell njurfunktionsnedsättning – se det avsnittet ovan!

linagliptin	Trajenta	(eGFR < 50 ml/min)
sitagliptin	Januvia	(eGFR > 50 ml/min)

Övriga blodglukossänkande medel

repaglinid	Kräver försiktig dositering, risk för hypoglykemi.
------------	--

Andrahandsval

Insuliner och analoger

Använd enkla regimer. Beakta eventuell njurfunktionsnedsättning. Lägre elimination – lägre doser. Risk för hypoglykemi.

Insuliner och analoger, medellångverkande NPH-insuliner

insulin human (isophan)	Insuman Basal
-------------------------	----------------------

Komplettering/alternativ till andrahandsval

Val av kompletterande/annan tilläggsbehandling utefter patientens mål, önskemål och förutsättningar utan prioriteringsordning.

Insuliner och analoger, snabbverkande

insulin lispro	Insulin lispro Sanofi
----------------	------------------------------

Insuliner och analoger, långverkande

insulin glargin	Abasaglar
-----------------	------------------

Diabetes typ 2 - kardiovaskulär sjuklighet

Förstahandsval

Biguanidderivat

metformin	Kan användas med dosreduktion ned till eGFR 30 ml/min.
-----------	--

*Andrahandsval***GLP1-analog**liraglutid
semaglutid**Victoza**
Ozempic**SGLT-2 hämmare**empagliflozin
kanagliflozin**Jardiance**
Invokana*Tredjehandsval***Insuliner och analoger, medellångverkande NPH-insuliner**insulin human (isophan) **Insuman Basal***Komplettering/alternativ till tredjehandsval*

Val av kompletterande/annan tilläggsbehandling utefter patientens mål, önskemål och förutsättningar utan prioriteringsordning.

Insuliner och analoger, snabbverkandeinsulin lispro **Insulin lispro Sanofi****Insuliner och analoger, långverkande**insulin glargin **Abasaglar****Diabetes typ 2 -
Uttalad fetma***Förstahandsval***Biguanidderivat**

metformin

Kan användas med dosreduktion
ned till eGFR 30 ml/min.*Andrahandsval***GLP1-analog**liraglutid
semaglutid**Victoza**
Ozempic**SGLT-2 hämmare**empagliflozin
kanagliflozin**Jardiance**
Invokana*Tredjehandsval***Insuliner och analoger, medellångverkande NPH-insuliner**insulin human (isophan) **Insuman Basal***Komplettering/alternativ till tredjehandsval*

Val av kompletterande/annan tilläggsbehandling utefter patientens mål, önskemål och förutsättningar utan prioriteringsordning.

Insuliner och analoger, snabbverkandeinsulin lispro **Insulin lispro Sanofi****Insuliner och analoger, långverkande**insulin glargin **Abasaglar****Hypotyreo****Thyroideahormon**levotyroxin **Levaxin****Osteoporos**

Benspecifik behandling kombineras med kalcium och vitamin D. Enbart Kalcium och vitamin D är indicerat endast vid påtalad kalcium- eller vitamin D-brist.

*Förstahandsval***Bisfosfonater**

Nyinsättning rekommenderas ej vid eGFR <45 ml/min. Zoledronsyra infusion (givet som intravenös infusion en gång om året) bör väljas vid sväljsvårigheter, biverkningar av peroral behandling, minnessvikt, följsamhetsproblem eller misstanke om absorptionsstörningar i magtarmkanalen.

alendronsyra veckotablett

zoledronsyra infusion 5 mg **Zoledronsyra SUN** (rekvisition!)**Kalcium och D-vitamin**

kalciumkarbonat 500 mg/vitamin D3 800 E

D-vitaminkolekalciferol (vitamin D3) **Divisun****Sekvenspreparat**alendronsyra, kalcium, vitamin D3 **Tridepos****Andrahandsval - Övriga medel**

Vid nedsatt njurfunktion (eGFR <35 ml/min) eller om bisfosfonater är olämpliga eller inte tolereras ges istället denosumab subcutan injektion var 6:e månad.

denosumab

Prolia

Antikonception

Förstahandsval till friska patienter utan kontraindikationer

Kombinerade monofasiska preparat

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

etinylestradiol/drospirenon **Dizminelle** (0,02 mg/3 mg)
Rosal (0,03 mg/3 mg, högre östrogenhalt kan ge något bättre blödningskontroll)

etinylestradiol/levonorgestrel **Abelonelle**
 etinylestradiol/etonogestrel **Ornibel** (vaginalring)
 Endast till patienter med bristande följsamhet till tablett behandling som inte är lämpliga för spiral eller implantat.

Andrahandsval

Vid kontraindikationer för kombinerade monofasiska preparat eller till patienter med biverkningar av östrogen.

Gestagena preparat

Nedanstående fyra läkemedel bedöms likvärdiga.

desogestrel **Gestrina**
 etonogestrel **Nexplanon** (implantat)
 levonorgestrel **Kyleena** (spiral)
Mirena (spiral)

Tredjehandsval

medroxyprogesteron **Depo-Provera** (intramuskulär injektion)

Postcoital antikonception (akut antikonception)

Förstahandsval

ulipristal **EllaOne**
 God effekt upp till 120 timmar samt vid påbörjad ovulation.

Andrahandsval
 kopparspiral

Ska sättas in inom 5 dygn. Detta är då den säkraste metoden.

levonorgestrel

Norlevo

Effekt upp till 72 timmar, kan ej garantera effekt vid pågående ovulation.

Blödningsrubbingar

Rikliga blödningsar

Nedanstående förstahandsval anses som likvärdiga behandlingsalternativ. Vid kontraindikationer för kombinerade monofasiska preparat eller till patienter med biverkningar av östrogen används gestagena preparat.

Förstahandsval

Fibrinolyshämmare

tranexamsyra

Cyklokapron

Kombinerade monofasiska preparat

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

etinylestradiol/drospirenon **Dizminelle** (0,02 mg/3 mg)
Rosal (0,03 mg/3 mg, högre östrogenhalt kan ge något bättre blödningskontroll)

etinylestradiol/levonorgestrel **Abelonelle**
 etinylestradiol/etonogestrel **Ornibel** (vaginalring)
 Endast till patienter med bristande följsamhet till tablett behandling som inte är lämpliga för spiral eller implantat.

Andrahandsval

Vid kontraindikationer för kombinerade monofasiska preparat eller till patienter med biverkningar av östrogen.

Gestagena preparat

desogestrel

Gestrina

Oregelbundna blödningar

Gestagener

medroxiprogesteron
noretisteron

Provera (cykliskt)
Primolut-Nor (cykliskt)

Kombinerade monofasiska preparat

etinylestradiol/drospirenon

Dizminelle (0,02 mg/3 mg)
Rosal (0,03 mg/3 mg, högre
östrogehalt kan ge något bättre
blödningsskontroll)

etinylestradiol/levonorgestrel

Abelonelle

Vid kontraindikationer för kombinerade monofasiska preparat eller till patienter med biverkningar av östroge.

Gestagena preparat

desogestrel

Gestrina

Förskjutning av menstruation

Gestagener

medroxiprogesteron
noretisteron

Provera
Primolut-Nor (cykliskt)

Dysmenorré

NSAID tas peroralt tillsammans med paracetamol.

Förstahandsval

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

NSAID

ibuprofen
naproxen

Andrahandsval

NSAID

ketoprofen

Orudis

Kombinerade monofasiska preparat

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

etinylestradiol/drospirenon

Dizminelle (0,02 mg/3 mg)

Rosal (0,03 mg/3 mg, högre
östrogehalt kan ge något bättre
blödningsskontroll)

etinylestradiol/levonorgestrel
etinylestradiol/etonogestrel

Abelonelle

Ornibel

(vaginalring, obs ej förmån)

Endast till patienter med bristande följsamhet till tablettbehandling som inte är lämpliga för spiral eller implantat.

Gestagena preparat

desogestrel
etonogestrel
levonorgestrel

Gestrina

Nexplanon (implantat)

Kyleena (spiral)

Mirena (spiral)

Tredjehandsval

Gestagena preparat

medroxiprogesteron

Depo-Provera

(intramuskulär injektion)

Vulvo-vaginala infektioner

Bakteriell Vaginos

Förstahandsval

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Linkosamider

klindamycin

Dalacin (vagitorier)

Nitroimidazolderivat

metronidazol

Flagyl (vagitorier/tabletter)

Obs, antabuseffekt i kombination med alkohol.

Andrahandsval

Kvartära ammoniumföreningar

dekvalinium

Donaxyl

Svampinfektioner

Förstahandsval

ekonazol

Pevaryl

klotrimazol

Canesten*Andrahandsval*
fluconazol(peroral behandling)
Rekommenderas vid lokala
biverkningar vid vaginal
administrering och vid
återkommande besvär.**Klimakteriebesvär****Perimenopaus** (ej vid tidigare hysterectomi)**Sekvenspreparat**Alternativen bedöms likvärdiga men styrkan skiljer sig åt
mellan preparaten. Börja lämpligen med den lägre styrkan.estradiol/noretisteron **Novofem** (1 mg estradiol)
Femasekvens (2 mg estradiol)**Postmenopaus** (ej vid tidigare hysterectomi)**Kontinuerlig kombinationsbehandling**Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
estradiol/medroxiprogesteron **Indivina**
estradiol/noretisteron **Activele****Postmenopaus** (vid tidigare hysterectomi)Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
estradiol **Femanest**
Estradot
(plåster, flera styrkor tillgängliga)**Lågdosöstrogener**Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
Obs! Vagifem ingår ej i läkemedelsförmånen.estradiol **Oestring** (vaginalring)
Vagifem (vaginaltablett)
estriol **Ovesterin** (kräm/vagitorier)**Trängningsproblematik***Förstahandsval***Urologiska spasmolytika - Antikolinergika**
tolterodin*Andrahandsval*Till patienter som ej nått behandlingsmålen med tolterodin.
De två andrahandsvalen bedöms likvärdiga.fesoterodin
solifenacin**Toviaz**
Vesicare**Urologiska spasmolytika - beta-3-adrenoceptoragonist**
mirabegron**Betmiga**
Subventioneras endast till
patienter som provat men inte
tolerat antikolinergika.**Benign prostatahyperplasi***Förstahandsval***Alfa-adrenoreceptorantagonist**
alfuzosin*Andrahandsval***5-alfa-reduktas-hämmare**
finasteridOfta impotens som biverkan.
Endast till patienter med påtagligt
förstorad prostata.**Erekttil dysfunktion***Förstahandsval***PDE5 hämmare**Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
OBS! Stora prisskillnader, då läkemedlen saknar subventionsildenafil (OBS! Stora prisskillnader)
tadalafil*Andrahandsval***Prostaglandin E1**alprostadil **Bondil** (uretralstift)*Tredjehandsval***Prostaglandin E1**Recept kan utfärdas i primärvården men skicka samtidigt
remiss till urologsköterska för praktisk hjälp och information.

alprostadil

Caverject (injektionsvätska)

Anemi**B12-substitution**cyanokobalamin **Betolvex****Folsyra-substitution**

folsyra

Järn-substitution peroraltjärn, tvåvärt **Duroferon**
Niferex**Järn-substitution parenteralt**järnkarboxymaltos **Ferinject** (rekvisition)**Angina Pectoris****Anfallsakupering****Nitrater - kortverkande**glycerylnitrat **Glytrin**
Suscard (situationsprofylax)**Underhållsbehandling**

Nedanstående preparatgrupper bedöms likvärdiga för symptomatisk behandling.

Nitrater - långverkandeisosorbidmononitrat **Isosorbidmononitrat**
Imdur**Betareceptorblockerare**Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga vid renodlad stabil angina.
bisoprolol
metoprolol**Kalciumantagonister**

amlodipin

Arytmier

Frekvensreglering vid förmaksflimmer.

Betareceptorblockerarebisoprolol
metoprolol**Hjärtsvikt****ACE-hämmare**enalapril (kronisk hjärtsvikt)
ramipril (postinfarktsvikt)**Angiotensin II-antagonister**Alternativ till ACE-hämmare vid biverkning.
candesartan**Angiotensin II-antagonister - kombinationer**

Detta preparat är under ordnat införande, var god se kommentarer i TerapiTips nr. 1 2019.

Valsartan och sakubitril **Entresto****Betareceptorblockerare**

bisoprolol

Diuretikafurosemid kortverkande (vid vätskeretention)
furosemid långverkande (vid vätskeretention,
ej vid eGFR <30 ml/min)**Mineralreceptorantagonister**Vid kvarstående symtomgivande hjärtsvikt med EF ≤ 35 % trots basbehandling med betablockad och ACE-hämmare alt. ARB. Vid postinfarktsvikt bör eplerenon väljas istället för spironolakton.
eplerenon
spironolakton

Järn-substitution parenteralt

järnkarboxymaltos

Ferinject (rekvisition!)

Vid symptomgivande kronisk hjärtsvikt EF 40-45 % eller lägre samt järnbrist i form av S-ferritin <100 µg/L eller S-ferritin 100-299 och transferrinmättnad <20 %. För övrigt vg se SVP hjärtsvikt.

OBS! Ferinject förskrivs på rekvisition och inte på recept.

Hypertoni**Hypertoni - utan samsjuklighet**

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga. Vid terapisvikt är kombination att föredra framför dosökning.

Lämpliga kombinationer är ACE-hämmare eller ARB + diuretika, ACE-hämmare eller ARB + kalciumantagonist. Om trippelbehandling är aktuell, ACE-hämmare eller ARB + kalciumantagonist + diuretika.

ACE-hämmare

enalapril

Angiotensin II-antagonister

losartan

candesartan

Kalciumantagonister

amlodipin

lerkanidipin (vid påtagliga ankelödem)

Diuretika

hydroklortiazid (ej lämpligt vid eGFR<30ml/min)

Hypertoni - Angina pectoris*Förstahandsval***Betareceptorblockerare**

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga. Bisoprolol den mest selektiva.

bisoprolol
metoprolol

*Andrahandsval***Kalciumantagonister**

amlodipin

lerkanidipin (vid påtagliga ankelödem)

Hypertoni - Astma/KOL

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Angiotensin II-antagonister

losartan

candesartan

Diuretika

hydroklortiazid (ej lämpligt vid eGFR<30ml/min)

Kalciumantagonister

amlodipin

lerkanidipin (vid påtagliga ankelödem)

Hypertoni - Diabetes*Förstahandsval***ACE-hämmare**

enalapril

Angiotensin II-antagonister

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Candesartan i första hand vid samtidig hjärtsvikt.

candesartan

losartan

*Andrahandsval***Kalciumantagonister**

amlodipin

lerkanidipin (vid påtagliga ankelödem)

Hypertoni - Hjärtsvikt

ACE-hämmare och betablockerare ska ges till alla patienter med hjärtsvikt om inte kontraindikation föreligger. Vid ACE-hämmarintolerans ges angiotensin II-antagonist. Vid behov kan sedan ovanstående kombineras med i första hand spironolakton och i andra hand loopdiuretika eller tiaziddiuretika alt. kärlselektiv kalciumantagonist.

ACE-hämmare

enalapril

Betareceptorblockerare

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
Bisoprolol den mest selektiva.

bisoprolol
metoprolol

Angiotensin II-antagonister

candesartan

Kronisk ischemisk hjärtsjukdom

Vid detta tillstånd bör behandling ske med trombocyt-hämmare, statin och ACE-hämmare.

ACE-hämmare

ramipril

Statiner

atorvastatin
rosuvastatin

Trombocythämmare

acetylsalicylsyra
klopidogrel (vid ASA-intolerans)

Lipidrubbingar

Vid dokumenterad kardiovaskulär sjukdom eftersträvas målnivå av LDL-kolesterol < 1,8 mmol/L. Om målnivån inte uppnås med högsta tolererbara dos med statin bör tillägg göras med Ezetrol.

Förstahandsval

Statiner

atorvastatin
rosuvastatin

Andrahandsval

Övriga lipidsänkande medel

ezetimib

Tromboembolism

För mer information om NOAK hänvisas till dokumentet "NOAK i Sörmland".

Vid nyinsättning på indikationen förmaksflimmer väljs i första hand NOAK.

Antitrombosmedel

dalteparin

Fragmin

Vitamin K-antagonist

warfarin

Waran

Warfarin Orion

Lägre pris och innehåller inget färgämne.

Direkt faktor Xa-hämmare

Xarelto ges en gång/dygn. Båda mindre beroende av njurfunktionen jämfört med Pradaxa.

apixaban
rivaroxaban

Eliquis
Xarelto

Direkt trombinhämmare

dabigatran

Pradaxa

Acne

Förstahandsval

Vitamin A

Till patienter med comedoacne.

adapalen

Differin

Peroxider

Till patienter med lätt till måttlig papulopustulös acne.

bensoylperoxid

Basiron AC (gel samt Wash)

Antiinfektivum-kombination

Till patienter med måttlig papulopustulös acne.

bensoylperoxid/klindamycin

Duac

Azelainsyra

Till patienter med Acne Tarda.

azelainsyra

Skinoren

Andrahandsval

Antibakteriellt

lymecyklin

Tetralysal (OBS! Lokalbehandling med antibiotikafritt acnemedel skall alltid ges parallellt)

Vitamin A+Peroxider

adapalen/bensoylperoxid

Epiduo (ges i kombination med Tetralysal)

Bensår

Förstahandsval

cadexomer

Iodosorb (OBS! Handelsvara - ej recept. Vid smetiga inf. sår)

Andrahandsval

ättiksyra

Ättikssyralösning 5 mg/ml APL
Vid misstänkt pseudomonas.

Zinkbandage

zinkoxid

Zipzoc salvstrumpa

Till patienter med inflammation.

Exkem

Mild glukokortikoid

hydrokortison

Mildison Lipid

Medelstark glukokortikoid

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

hydrokortisonbutyrat

Locoid Lipid (något fetare)

klobetason

Emovat

Stark glukokortikoid

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

betametason

Betnovat (2 ggr/dagligen)

mometason

Elocon

Ovixan

Flatlöss och skabb

Förstahandsval

benylbensoat/disulfiram

Tenutex

Andrahandsval

malation

Prioderm

Huvudlöss

silikonolja

(OBS! Medicinteknisk produkt)

Impetigo

Förstahandsval

Lokalbehandling

Tvål och kranvatten

Andrahandsval

Betalaktamantibiotika

flukloxacillin

Cefalosporiner

cefadroxil

Psoriasis

Medelstark glukokortikoid

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

hydrokortisonbutyrat

Locoid Lipid (något fetare)

klobetason

Emovat

Stark glukokortikoid

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.
betametason **Betnovat**
mometason **Elocon**
Ovixan

Stark glukokortikoid+Vitamin D-derivat

betametason/kalcipotriol **Enstilar**

Vitamin D-derivat

kalcipotriol **Zorixiol**

Rosacea och perioral dermatit*Förstahandsval*

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Azelainsyra

azelainsyra **Finacea** (papulopustulös)

Nitroimidazolderivat

metronidazol **Rosazol** (vid erytem)

*Andrahandsval***Antiinflammatoriskt medel**

ivermektin **Soolantra**

*Tredjehandsval***Tetracyklinderivat**

tetracyklin **Oracea**

Torr hud

OBS! Förskrivs som rabatterat läkemedel endast vid svår psoriasis, atopisk dermatit, handeksem och ichtyos, samt äldre med klåda.

Förstahandsval

karbamid **Canoderm** (kräm+lotion)

Andrahandsval

glycerin **Miniderm** (barn och äldre)
mjölksyra/propylenglykol **Locobase LPL** (mycket torr hud)
propylenglykol **Propyderm** (kräm, bra vid hårsäcksinflammation)

För avfjällning

salicylsyra **Salicylsyra 2 % i Decubal kräm**
(psoriasis+avfjällning)
Salsyase 2 % (även till torra handflator och fotsulor)

Svampinfektioner**Nagelsvamp***Förstahandsmedel*

amorolfin **Loceryl nagellack**

Andrahandsmedel

terbinafin (peroralt) (Vid odlingsverifierad nagelsvamp)

Fotsvamp

terbinafin kräm

Ytlig hudsvamp*Förstahandsval***Antimykotika**

ketokonazol schampo

*Andrahandsval***Antimykotika+steroid**

hydrokortison/mikonazol

Urtikaria**Antihistamin** (peroralt)

desloratadin **Aerius oral lösning**
(endast barn >1 år)

desloratadin

Vg se sid 70 för doser och behandlingstider.

För behandlingsriktlinjer av infektioner i öppen- och slutenvård finns en app: "Strama nationell". Kan även läsas via vanlig dator på Strama.se. Inkluderar bra avsnitt för dosering vid nedsatt njurfunktion samt antibiotika vid graviditet.

Bakteriella ÖLI

Inkluderar sinuit, mediaotit och tonsillit.

Betalaktamantibiotika

fenoximetylpenicillin (PcV)

Borrelia

Solitära erytema migrans

Betalaktamantibiotika

fenoximetylpenicillin (PcV)

Multipla erytema migrans

Tetracykliner

doxycyklin (>8 år)

Betalaktamantibiotika

amoxicillin (<8 år)

Clostridieinfektioner

Nitroimidazolderivat

metronidazol

Herpes Simplex och Zoster

Insättande av behandling inom 72 timmar från symptomdebut.

Virushämmande medel

valaciclovir

Impetigo

Finns under hudavsnittet.

Influensa

Virushämmande medel

oseltamivir

Tamiflu

KOL - exacerbation

Läkemedlen bedöms likvärdiga.

Betalaktamantibiotika

amoxicillin

Tetracykliner

doxycyklin

Mjukdelsinfektioner

Erysipelas

Betalaktamantibiotika

fenoximetylpenicillin (PcV)

Infektion vid bett

Kattbett:

Betalaktamantibiotika (debut <2 dygn)

fenoximetylpenicillin (PcV)

Amoxicillin med enzymhämmare (debut >2 dygn)

amoxicillin/klavulansyra

Hundbett:

Amoxicillin med enzymhämmare

amoxicillin/klavulansyra

Människobett:

Amoxicillin med enzymhämmare

amoxicillin/klavulansyra

Sårinfektion

Svårläkta sår är så gott som alltid koloniserade av bakterier, som i de flesta fall inte förhindrar sårhäkning. Antibiotikabehandling kan övervägas vid kliniskt manifesterad infektion. Svårläkta diabetesfotsår bör bedömas av multidisciplinärt team.

Betalaktamantibiotika

flukloxacillin

Pneumoni

Pneumoni - samhällsförvärd

Betalaktamantibiotika

fenoximetylpenicillin (PcV)

Pneumoni - Atypisk genes

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

Makrolider

erytromycin

Tetracykliner

doxycyklin

Sexuellt överförbara sjukdomar

Genital herpesinfektion

Insättande av behandling inom 72 timmar från symptomdebut.

Virushämmande medel

valaciclovir

Genital klamydia

Tetracykliner

doxycyklin

Gonorré

Kontakta hudmottagningen för vidare handläggning av manliga patienter och kvinnokliniken för kvinnliga patienter.

Kondylom

Antiviralt medel

podofyllotoxin

(ej vid graviditet,
självalministrering)

Urinvägsinfektioner

Behandlingsrekommendationerna gäller både kvinnor och män, men behandlingstiden är olika, vg se sid 70.

Cystit

Förstahandsval

Substanserna bedöms likvärdiga vid normal njurfunktion. Vid eGFR < 30 ml/min rekommenderas pivmecillinam.

Betalaktamantibiotika

pivmecillinam

Övriga antibakteriella medel

nitrofurantoin

Andrahandsval

Trimetoprim kan användas om odling visar känslig stam.

Sulfonamider och trimetoprim

trimetoprim

Cystit vid graviditet

Substanserna bedöms likvärdiga, växelbruk rekommenderas.

Betalaktamantibiotika

pivmecillinam

Övriga antibakteriella medel

nitrofurantoin

Pyelonefrit/Febril UVI

Förstahandsval

Kinoloner

ciprofloxacin

Andrahandsval

Sulfametoxazol/trimetoprim kan användas endast om odling visar känslig stam.

Sulfonamider och trimetoprim

sulfametoxazol/trimetoprim

Tredjehandsval

Vid resistens eller överkänslighet mot ciprofloxacin och sulfametoxazol/trimetoprim.

cefalosporiner

ceftibuten OBS! licensläkemedel

Pyelonefrit/Febril UVI - vid graviditet

ceftibuten OBS! licensläkemedel

UVI hos barn

Vg se Regional version av det nationella vårdprogrammet "Urinvägsinfektioner hos barn".

Mage och tarm**Kronisk analfissur****Muskelavslappande medel**

glyceryltrinitrat **Rectogesic**

Diarré**Antidiarriokum**

loperamid

Förstoppning**Förstahandsval**

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga, vattenlösliga fibrer kan vara en fördel för patienter med IBS-C.

Bulkmedel

ispaghula

Vi-Siblin S (vattenlösliga fibrer, sockerfritt)

sterkuliagummi

Inolaxol (olösliga fibrer)

Andrahandsval**Osmotiskt aktiva medel**

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

laktulos

lakitol

Importal Ex-Lax

makrogol

Forlax

Forlax Junior (från 6 mån)

Omnilax

Tredjehandsval**Tarmirriterande medel, för tillfälligt bruk**

natriumpikosulfat

Cilaxoral

Fjärdehandsval**Tarmirriterande medel, för tillfälligt bruk**

bisakodyl

Dulcolax

Toilax

Klyksma, snabbverkande

natriumdokusat+sorbitol

Klyx

natriumlaurylsulfoacetat

Resulax

Hemorroider**Hemorroidalmedel, mild kortikosteroid**

prednisolon, cinkokain

Scheriproct rektalsalva

Illamående och kräkningar

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

Förstahandsval**Antihistamin med antiemetisk effekt**

meklozin

Postafen (kan ges till gravida)

Andrahandsval

Vid behov av motilitetsstimulering.

Antiemetikum med motilitetsstimulerande effekt

metoklopramid

Primperan

(max 5 dagar behandling)

Andrahandsval

Framförallt vid kemoterapi och strålning.

Antiemetika, serotonin(5-HT3)-antagonist

ondansetron

Magsår, gastrit och refluxsjukdom**Protonpumpshämmare**

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

omeprazol
pantoprazol (mindre interaktionsrisk)

Helicobacter pylori positivt duodenal-, magsår**Antibiotika+Protonpumpshämmare**

esomeprazol, amoxicillin, **Nexium HP**
klaritromycin

Magsårsprofylax vid NSAID-behandling**Protonpumpshämmare**

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

omeprazol
pantoprazol (mindre interaktionsrisk)

Irritable Bowel Syndrome (IBS)**Antidiarroidikum (IBS-D)**

loperamid (diarré)

Bulkmedel (IBS-C, vattenlösliga i första hand)

ispaghula **Vi-Siblin S** (sockerfritt)
sterkuliagummi **Inolaxol** (diarré och förstoppning)

Mun- och tandvård**Antibiotikaprofylax**

Förstahandsval

Penicillin med utvidgat spektrum
amoxicillin

Linkosamid (vid PC-allergi)
klindamycin

Dentala infektioner

I första hand PcV eller klindamycin (vid PC-allergi). Vid behov tillägg av metronidazol.

Betalaktamaskänsliga penicilliner

fenoximetylpenicillin

Linkosamid

klindamycin

Nitroimidazolderivat

metronidazol

Karies

Förstahandsval

natriumfluorid **Dentan lösning 0.2%**

Andrahandsval

natriumfluorid **Natriumfluorid-klorhexidin APL
Tandkräm 0,3%+0,2%**

Munslimhinneförändringar**Antibiotikum vid svampinfektion**

nystatin

Antiseptikum

klorhexidin **Corsodyl**

Glukokortikoid

triamcinolon **Triamcinolon APL munhålepasta/gel**

Muntorrhet

Förstahandsval

Fluorinnehållande medel
natriumfluorid **Dentan lösning 0.2 %**

Andrahandsval

Salversättningsmedel **Oral Balance** (gel)
Proxident (gel/spray)

Premedicinering**Bensodiazepinderivat**

För att premedicinera med midazolam krävs särskild utbildning och syrgas att tillgå.

midazolam **Midazolam lösning
Midazolam rektal gel**

Epilepsi

Diagnos ställs av neurolog, var god se Terapitips 1, 2016.

Akut behandling**Bensodiazepin**

diazepam (rektal lösning - ej suppl!)

Migrän**Akut behandling**

Förstahandsval

Anilider

paracetamol

NSAID

Naproxen som har en längre effektduration är att föredra till patienter med återfallshuvudvärk.

naproxen

acetylsalicylsyra **Bamyl**

Motilitetsstimulerare

Tillägg till analgetika vid illamående.

metoklopramid

Andrahandsval

Triptaner

sumatriptan

zolmitriptan **Zomig Nasal**

Förebyggande behandling**Betareceptorblockerare**

metoprolol depot

Willis-Ekboms sjukdom (Restless legs)

Principen lägsta effektiva dos bör tillämpas för att undvika biverkningar och s.k. augmentation, dvs att symptomen paradoxalt nog ökar med högre doser.

L-dopa

Lindriga besvär, ges till kvällen vid behov.
benserazid/levodopa

Dopaminagonist

Måttliga till svåra besvär, ges till kvällen.

pramipexol

Alkoholsjukdom

Återfallsförebyggande läkemedelsbehandling vid alkoholberoende

Disulfiram kan kombineras med antingen akamprosat eller naltrexon.

akamprosat	Campral
disulfiram	Antabus
naltrexon	

Vitamintillskott vid alkoholsjukdom

Om Oralovite är restnoterat rekommenderas Beviplex forte.

tiamin mfl	Oralovite
tiamin mfl	Beviplex forte

Abstinensbehandling i primärvård

diazepam	(ges dagligen på mottagning, ej på recept, se vårdprogram Beroendesjukdomar, sidan 36)
----------	--

tiamin	Tiacur (100 mg dagligen i.m. injektion på mottagningen i minst tre dagar)
--------	---

Depression

Förstahandsval

De två förstahandsvalen bedöms likvärdiga. Vid otillräcklig effekt eller biverkningar kan byte till det andra förstahandsvalet övervägas som alternativ till andrahandsvalen nedan.

SSRI

escitalopram
sertralín

Andrahandsval

De två andrahandsvalen bedöms likvärdiga. Mirtazapin kan även kombineras med ett av förstahandsvalen (ett SSRI) vid otillräcklig klinisk effekt av enbart detta.

SNRI

venlafaxin

Övriga antidepressiva

mirtazapin

Psykotiska symptom hos äldre - nydebuterade

Misstänk/överväg alltid somatisk genes såsom neurodegenerativ sjukdom, tumör, läkemedelsbiverkan. Alltid utredning och omvårdnadsåtgärder före läkemedelsbehandling.

Antipsykotiskt läkemedel

Planera för kort behandlingstid, långsam upptrappning och utvärdering inom två veckor.

risperidon	Låg start -/maxdos (0,5 mg/1,5 mg)
------------	---------------------------------------

Sömnstörningar

Propiomazin bör väljas till patienter med risk för beroendutveckling, rekommenderas dock inte till äldre på grund av risk för allvarliga biverkningar. Till äldre är zopiklon förstahandsval. Bensodiazepinbesläktade medel rekommenderas endast för tillfälligt bruk, max fyra veckor.

Icke-benzodiazepinbesläktat medel
propiomazin
Propavan

Benzodiazepinbesläktade medel

zopiklon

Ångest

Tillfällig ångest

I första hand rekommenderas icke-benzodiazepinbesläktade medel. Hydroxizin ska inte användas tillsammans med läkemedel som kan medföra en ökad risk för förlängd QT-tid, t.ex. escitalopram. Bensodiazepiner skall i görligaste mån undvikas men om det måste användas rekommenderas oxazepam under kortast möjliga tid (max fyra veckor). Till äldre rekommenderas alltid oxazepam pga. allvarliga biverkningar av hydroxizin.

Icke-benzodiazepinbesläktat medel
hydroxizin

Bensodiazepinderivat

oxazepam

Ångestsyndrom*Förstahandsval*

De två förstahandsvalen bedöms likvärdiga. Vid otillräcklig effekt eller biverkningar kan byte till det andra förstahandsvalet övervägas som alternativ till andrahandsvalen nedan.

SSRIescitalopram
sertralin*Andrahandsval*

Klomipramin rekommenderas enbart vid paniksyndrom.

SNRI

venlafaxin

Tricykliskt antidepressivum

klomipramin

Smärta**Akut smärta***Förstahandsval***Anilider**

paracetamol

Alvedon**NSAID**

naproxen

(inflammatorisk smärta)

*Andrahandsval***Opioider**

Effektmässigt är morfin och oxikodon likvärdiga. Vid nedsatt njurfunktion i första hand oxikodon. OBS! Tänk på laxantia vid insättning av opioider! Förskriv kortast möjliga period och depotberedning.

morfin
oxikodon**Ledinfiammatoriska sjukdomar och osteoartros***Förstahandsval***Anilider**

paracetamol

Alvedon*Andrahandsval***Coxiber**

(vid biverkan av NSAID)

Nedanstående läkemedel har likvärdig effekt.
celecoxib
etoricoxib**NSAID**Nedanstående läkemedel har likvärdig effekt.
ibuprofen
nabumeton
naproxen**Relifex** (vid Waranbehandling)**Vid injektion****Glukokortikoid för intraartikulär injektion**

triamcinolon

Glukokortikoid för intra- och extraartikulär injektion

metylprednisolon

Depo-Medrol**Muskuloskeletal smärta/Långvarig smärta**

Basbehandlingen utgörs av paracetamol.

*Förstahandsval***Anilider**

paracetamol

Alvedon**NSAID**

Nedanstående läkemedel har likvärdig effekt.

ibuprofen
nabumeton
naproxen**Relifex** (vid Waranbehandling)

Andrahandsval**Tricykliska antidepressiva**

Ges i lågdos till kvällen vid generaliserad myofasciell smärta. Hos äldre är nortriptylin förstahandsläkemedel på grund av mindre antikolinerga biverkningar annars provas amitriptylin först.
amitriptylin
nortriptylin

Tredjehandsval**Opioider**

Långvarig behandling med opioider vid benign smärta är i princip kontraindicerad och skall skrivas ut med stor försiktighet framför allt till yngre. I första hand lågdos långverkande oxikodon eller morfin. Effekt mässigt är oxikodon och morfin likvärdiga. Vid nedsatt njurfunktion i första hand oxikodon.

morfin
oxikodon

Dolcontin
Oxikodon Depot

Vid svårighet med peroral behandling kan buprenorfinplåster användas (observera begränsad förmån på recept).
buprenorfin

Neuropatisk smärta*Förstahandsval***Tricykliska antidepressiva**

Hos äldre är nortriptylin förstahandsläkemedel på grund av mindre antikolinerga biverkningar annars provas amitriptylin först.
amitriptylin
nortriptylin

Andrahandsval**Antiepileptika**

gabapentin
pregabalin

*Tredjehandsval***SNRI**

duloxetin

(vid diabetesneuropati)

Trigeminusneuralgi

Karbamazepin i första hand, men oxkarbazepin (Trileptal) kan väljas vid interaktionsrisk med karbamazepin.

Antiepileptika

karbamazepin
oxkarbazepin

Ytlig lokal neuropatisk smärta**Lokalanestetika**

lidokain

Versatis

(vid ytlig perifer avgränsad
nervsmärta)

Smärta vid cancer

Basbehandlingen utgörs av paracetamol. I övrigt avgörs behandlingen beroende på smärtytp.

Anilider

paracetamol

Alvedon

(neuropatiskt inslag)

Antiepileptika

gabapentin
pregabalin

Coxiber

Nedanstående har likvärdig smärtstillande effekt som diklofenak.
celecoxib
etoricoxib

(vid biverkan av NSAID)

NSAID

diklofenak

(inflammatoriskt inslag)

(endast vid visceral smärta, viss
glattmuskelrelaxerande effekt)

naproxen

Opioider

Effekt mässigt är oxikodon och morfin likvärdiga. Vid nedsatt njurfunktion ges i första hand oxikodon.
OBS! Tänk på laxantia vid insättning av opioider!

Förstahandsval

morfin
oxikodon

Andrahandsval
fentanyl depotplåster

Tricykliska antidepressiva (neuropatiskt inslag)

Tricykliska antidepressiva ges som adjuvans i första hand. Hos äldre är nortriptylin förstahandsläkemedel på grund av mindre antikolinerga biverkningar.

amitriptylin
nortriptylin

Glukokortikoid

Adjuvans vid smärta och nedsatt allmäntillstånd.

betametason **Betapred**

Tandvärk

Anilider

paracetamol **Alvedon**

NSAID

ibuprofen

Inom detta avsnitt anges preparatnamn om inget annat anges.

Aptitlöshet

Kompleta kosttillskott som är energi- och proteinrika är alltid förstahandsval. Vissa patienter upplever det lättare att inta kosttillskott med mindre volym men individuell bedömning behövs alltid göras.

Förstahandsval (kompleta)

De tre förstahandsvalen bedöms likvärdiga.

Fortimel Energy

Fortimel Compact

Fresubin 2 kcal fibre

Andrahandsval (icke kompletta)

Fresubin Jucy

Resouce Addera plus

Tredjehandsval (Energimoduler)

Calogen ska inte ges vid pancreascancer, gallgångscancer eller fettmalabsorption

Nutrical kan ge osmotisk diarré vid för stor dos, ska inte ges vid diabetes

Diabetes

Kontakta gärna dietist för konsultation vid komorbiditet. Då man ofta måste ta hänsyn till andra nutritionsaspekter.

Förstahandsval

Diben

Andrahandsval

Fresubin Protein Energy

Dysfagi

Val av produkt ska föregås av sväljbedömning genomförd av exempelvis logoped för att avgöra lämplig konsistens.

Trögflytande

Fresubin Thickened Stage 2

Tjockflytande/krämkonsistens
Fresubin 2kcal Crème

Förtjockningsmedel
Attylet plus

Fettmalabsorption

Förstahandsval
Resource Protein

Andrahandsval
Fortimel Jucy
Resouce Addera plus

Inflammatorisk tarmsjukdom

I de fall där fettmalabsorption förekommer välj fettreducerade kosttillsätt, vg se under rubrik fettmalabsorption.

Förstahandsval
 De två förstahandsvalen bedöms likvärdiga.
Fortimel Energy
Resource Protein

Andrahandsval
Fortimel Jucy
Resouce Addera plus

KOL

Förstahandsval
 De två förstahandsvalen bedöms likvärdiga.
Fortimel Compact Protein
Fresubin 2 kcal

Andrahandsval
Fortimel Jucy
Resouce Addera plus

Komjölksproteinallergi

Provide Xtra

Njursvikt

Renilon 4.0

Njursvikt - dialys

Renilon 7.5

Slaggfri kost

Förstahandsval
Fortimel Energy

Andrahandsval
Fortimel Jucy
Resouce Addera plus

Sårläkning

För optimal sårläkning krävs att energibehovet tillgodoses för att kunna utnyttja proteiner optimalt.

De tre preparaten bedöms likvärdiga.
Fortimel Compact Protein
Fresubin 2 kcal
Fresubin Protein Energy

Trycksår

Dosering ska ske efter sårets storlek, 1-3 kosttillsätt per dag.

Cubitan

Vätskerestriktion

De tre preparaten bedöms likvärdiga.
Fortimel Compact Protein
Fresubin 2 kcal

Ögoninfektion**Bakteriell infektion**

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

Bredspektrumantibiotika

kloramfenikol

Fusidaner

fusidinsyra

Herpes simplex/Zoster**Antivirala läkemedel**

aciclovir

Zovirax

Allergiska ögonbesvär

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

Antihistamin

levokabastin

Livostin

Natriumkromoglikat

natriumkromoglikat

Lecrolyn

Torra ögon

Receptförskrivning endast vid keratoconjunctivitis sicca.

Tårsubstitut - lättflytande

Förstahandsval

povidon

Oculac

Andrahandsval

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

hypromellos

Artelac

Hyprosan

Tårsubstitut - trögflytande

karbomer

Viscotears

Smörjande medel

Nedanstående preparat bedöms likvärdiga.

flytande parrafin/vitt vaselin

Oculentum simplex ögonsalva

Vitapos Ögonsalva (handelsvara)

Extern otit

Eksematös

Preparatval baseras på eksemets svårighetsgrad.

Glukokortikoider

betametason	Diprotit
hydrokortisonbutyrat	Locoid

Infektiös

Glöm inte den viktiga mekaniska rengöringen.

Vid svullen hörselgång behövs ibland Alsolspritstamponad initialt.

Glukokortikoid+antiinfektivum

hydrokortison/oxitetracyclin **Terracortril med polymyxin B**

Kinolon

ciprofloxacin **Ciloxan** (pseudomonasinfektion)

Mun och svalg

Hög kariesrisk i samband med muntorrhet Fluorinnehållande medel

Förstahandsval
natriumfluorid **Dentan lösning 0.2%**

Munsår orsakade av herpes simplex hos immunokompetenta patienter

aciclovir (inte till barn under 12 år)

Mage och tarm

Symptomatisk tillfällig behandling vid epigastralgi/halsbränna

Förstahandsval
Syrabindande medel
Mg+Al-hydroxid **Novaluzid**

Andrahandsval
omeprazol **Omeprazol**

Symptomatisk tillfällig behandling vid hiatusinsufficiens, sura uppstötningar och halsbränna

Slemhinneskyddande läkemedel
alginsyra/aluminiumhydroxid **Gaviscon**

Spädbarnskolik
dimetikon **Minifom orala droppar**

Förstoppning
Tarmirriterande medel
natriumpikosulfat **Cilaxoral**

Bulkmedel
sterkuliagummi **Inolaxol** (olösliga fibrer)
ispaghula **Vi-Siblin S** (vattenlösliga fibrer,
sockerfritt)

Osmotiskt aktiva medel
laktulos **Importal Ex-Lax**
lakitol

makrogol

Forlax
Forlax Junior (från 6 mån)
Omnilax

Mjulgörande och smörjande medel
sorbitol

Resulax**Diarré**

(symptomatisk behandling av ospecifika diarréer)

loperamid

Loperamid**Tillfälligt vid anala besvär**

cinkokain/prednisolon

Scheriproct**Sårbehandling****Sårdesinfektion**

klorhexidin

Vätskande och infekterade sår*Förstahandsval*

kaliumpermanganat

Andrahandsval

ättiksyra 5 mg/ml APL (misstänkt pseudomonas)

Venösa bensår

Zipzoc Salvstrumpa

Smärtande sår

lidokain

Xylocain**Hudinfektioner****Candidainfektade blöjutslag och intertriginös candida med inflammatoriskt inslag och klåda**

hydrokortison/mikonazol

Cortimyk**Fotsvamp**

terbinafin

Terbinafin**Eksem**

För kortison grupp III; salva och kräm, max 30 g förpackning.
Ej nyinsättning av grupp III steroid. Viktigt att vid förskrivning vara säker på behandlingsregim.

Glukokortikoid

hydrokortison (gr. I)

hydrokortisonbutyrat (gr. II)

klobetason (gr. II)

betametason (gr. III)

motetason (gr. III)

Mildison Lipid**Locoid Lipid****Emovat****Betnovat****Elocon****Ovixan****Ansikte och hårbotten****Utvärtes behandling av lindrig acne vulgaris**

adapalen

Differin (vid comedoacne)

adapalen/bensoylperoxid

Epiduo (vid papulopustulös acne)**Mjällbildning och seborroisk dermatit i hårbotten**

ketokonazol schampo

Huvudlöss

silikonolja (OBS! medicinteknisk produkt)

Flatlöss och skabb*Förstahandsval*

bensylbensoat/disulfiram

Tenutex*Andrahandsval*

malation

Prioderm**Hud, övrigt****Torr hud***Förstahandsval*

karbamid

Canoderm (kräm+lotion)*Andrahandsval*

mjölksyra/propylenglykol

glycerin

propylenglykol

Locobase LPL (mycket torr hud)**Miniderm** (barn och äldre)**Propyderm** (kräm)

bra vid hårsäcksinflammation

Avlägsnande av fjäll och kruster

salicylsyra

Salcyase**Hematom och tromboflebit**

glukosaminoglykanpolysulfat

Hirudoid

Ytanestesi av huden i samband med nålstick och ytliga kirurgiska ingrepp t.ex. revision av bensår

lidokain/prilokain

EMLA

Infektion

Scarlatina, odlingsverifierad

fenoximetylpenicillin (PcV) Kåvepenin

Tonsillit hos patient i samma hushåll som aktuellt fall av scarlatina

fenoximetylpenicillin (PcV) Kåvepenin

Springmask

Förstahandsval

Medel mot nematoder

pyrvin

Vanquin

Andrahandsval

Medel mot nematoder

mebendazol

Vermox

Spolmask

Medel mot nematoder

mebendazol

Vermox

Gynekologi/Urologi

Lokala östrogenbristsymptom

Förstahandsval

estriol

Ovesterin (kräm/vagitorier)

Andrahandsval

estradiol

Vagifem (ej nyinsättning)

Ingår ej i läkemedelsförmånen

Ytanestesi vid kateterisering

lidokain

Xylocain

Mödravård

Amningsstimulering

oxytocin

Syntocinon (nässpray)

Smärta

Tillfällig lätt till måttlig smärta

Vid tydlig inflammatorisk genes ibuprofen i första hand. I övrigt likvärdig smärtlindrande effekt.

Anilider

paracetamol

Alvedon

NSAID

ibuprofen

Dysmenorré utan organisk orsak

NSAID (peroralt tillsammans med Paracetamol)

Förstahandsval

ibuprofen

naproxen

Andrahandsval

ketoprofen

Orudis

Lokala smärttillstånd av lätt till måttlig intensitet i samband med muskel- och ledskador, t.ex. sportskador

NSAID

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

ibuprofen

Ipren gel, Ibumetin gel

Öron-Näsa-Hals

Rinit

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

oximetazolin

Nezeril

xylometazolin

Otrivin

Allergisk rinit

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga.

mometason

Mometason

azelastin/flutikasonpropionat Dymista (ej nyinsättning)

Allergisk rinit och konjunktivit

Nedanstående läkemedel bedöms likvärdiga. Skall ges

åldersrelaterat.
desloratadin

Aerius oral lösning
(endast barn >1 år)
Desloratadin

desloratadin

Extern otit

hydrokortison/oxitetracyklin **Terracortril med polymyxin B**

Ögon

Allergisk konjunktivit

natriumkromoglikat **Lecrolyn**
levokabastin **Livostin**

Allergisk rinit och konjunktivit

desloratadin **Aerius oral lösning**
(endast barn >1 år)

Bakteriell konjunktivit

kloramfenikol **Chloromycetin**
fusidinsyra **Fucithalmic**

Lättare yttre ögoninflammation

bibrokamol **Noviform**

Tillstånd av torra ögon p.g.a. naturlig tårvätskeinsufficiens eller blåst, damm etc.

Receptförskrivning endast vid keratoconjunctivitis sicca.
hypromellos **Artelac**
povidon **Oculac**
karbomer **Viscotears**

Övrigt

Tillfälligt illamående

meklozin **Postafen** (inte till barn och gravida)

Åksjuka

skopolamin

meklozin

Scopoderm plåster

(ej till barn under 10 år)

Postafen (ej till barn under 6 år)

Hjälp mot abstinensbesvär med rökavvänjning

nikotinersättningsmedel

Hosta

noskapin

Nipaxon

Feber

paracetamol

ibuprofen

Alvedon

Ibuprofen

Beredning av injektionsvätska

sterilt vatten (för injektion)

natriumklorid (för beredning av injektionsvätska)

Enligt Överläkare Carlo Mucchiano, Smärtenheten
Höglandssjukhuset, Eksjö

Morfina		Oxikodon		Fentanyl
Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	mg/h
po	sc/iv	po	sc/iv	Transdermalit
20	7-10	10	7	12
40	15-20	20	15	12
60	20-30	30	20	25
80	30-40	40	30	25
100	35-50	50	35	37
120	45-60	60	45	50
160	60-80	80	60	50
220	80-110	110	80	75
320	120-160	160	120	100
400	150-200	200	150	125
500	185-250	250	185	150
580	215-290	290	215	175
680	255-340	340	255	200
760	285-380	380	285	225
860	320-430	430	320	250
940	350-470	470	350	275
1040	390-520	520	390	300

2019-2020

Akut- och buffertläkemedel

för särskilda boenden och hemsjukvård i Sörmland

AKUTLÄKEMEDEL

Analgetika
 Brevorid inj sprinj 300 mikrogram (efarantal)
 Artus numerverbalsade tabl 5 mg (difenhydramin)
 Betapred tabl 0,5 mg (betametason)
 Hysco- och Hyscopapulver
 Glaxo inj 300 mg/ml, 10 ml
 Glaxon endospruta 1 mg
 Apcin (Solivair) inj sprinj 1000/ml, 3 ml (natrium diklofenak)
 Alut kalsiumacetat/kloridinj (Lidalg)
 Nektumfort sprinj 9 mg/ml, 120 ml haltpapir
 Nektumfort sprinj 9 mg/ml, 500 ml flaska
 Steril vatten inj, 10 ml
 Xylolain gel, bäl, 30 g (lidalain)
 Kineser
 Suedid lysera 5 mg (diklofenak) \diamond
 Övrigt
 Nektumfort inj 9 mg/ml, 10 ml intravenös lösning

PAINE/TUPPI

Miprel/valproatnagel
 Onapred kaps 20 mg
 Painspöjsing
 Parke pulver till oral lösning (metropol)
 Ryk lysera 120 ml
 Citroni droppar (metropolsalt)
 Reslar rekallering (arbitol)
 Övrigt
 Dinar tabl 2 mg (oparand)
 Sivadande
 Pofarin tabl 25 mg (fentanyl)

NÄRVA/KÄRL/LUMBER

Vitlövsolja
 Fluoretid inj 30 mg/ml, 4 ml
 Fluoretid tabl 40 mg
 Kårlösning
 Öljön sublingval spray 0,4 mg/dos (äpplövsolja)
 Lasterligar
 Acetylcystein brustabl 200 mg
 Nitroglyc
 Nazol nähr endospruttar 0,5 mg/ml (oxymetazolin)

FRÖ

Kåls (tid arboraria)
 Artus numerverbalsade tabl 5 mg (difenhydramin)
 Sreppolose
 Cortimyl inj 1% (hydrokortison + miltrensad)
 Lasterligande
 Eris inj 25 mg/ml + 25 mg/ml (ibuprofen + paritab)

INJEKTION

Osmolglömdt UFS
 Fuzidon tabl 60 mg (fuzidonsalt)
 Suedid tabl 200 mg (difenhydramin)
 Ketilfrak
 Valerolvin tabl 500 mg
 Ketilfrak
 Hystonac oral lösning, 100 ml (rystatin)
 Övriga smärtmedel
 Amoxicillin tabl 500 mg
 Dicyclan tabl 300 mg (fotografisk)

Heracilin tabl 500 mg (diklofenak)
 Fuzoninj tabl 1 g (fuzidonsaltslösning)
 Gafar
 Pustimic inj 0,5 mg/ml, 5 g (Miltrensad)

SÄLTERA

Sältera och löser
 Avdon tabl 500 mg (paracetamol)
 Avdon brustabl 500 mg (paracetamol)
 Avdon supp 1 g (paracetamol)
 Sältera sprinj
 Morfin inj 10 mg/ml, 1 ml \diamond
 OxyContin droppabl 5 mg (oxikodon) \diamond
 Oxyform kaps 5 mg (oxikodon) \diamond Kerberla
 Ketilfrak
 Ketilfrak
 Ketilfrak

PILGIVNING

Depressiva
 Sertrone tabl 25 mg (sertralin)
 Depressiva och sömnlösning
 Nitrazin tabl 15 mg
 Alut injektionslösning
 Quacard tabl 5 mg (oxycodon) \diamond
 Aggravat
 Nektumfort injektionslösning
 Nektumfort kaps 9 mg (fentanyl) \diamond
 Koperidon tabl 0,25 mg
 Enoxalgininj
 Zoforan tabl 2 mg \diamond

PILGIVNING

Euforin
 Midol inj 5 mg/ml, 1 ml (haloperidol)
 Jangest
 Midazolam inj 5 mg/ml, 1 ml \diamond par sublingval
 Morfin inj 10 mg/ml, 1 ml \diamond
 Sältera
 Morfin inj 10 mg/ml, 1 ml \diamond
 Sältera och reviderade lösning
 Morfin inj 10 mg/ml, 1 ml \diamond
 Robinal inj 0,2 mg/ml, 1 ml (pilocarpin)

Endast i förvärd med UTÖKAT SORTIMENT

Cyklohex tabl 500 mg (tranexamsyra)
 Fluozonol kaps 50 mg
 Ketogan Novum inj 5 mg/ml, 1 ml (ketobemidon) \diamond
 Ketogan supp 10 mg/50 mg (ketobemidon + spasmolytikum) \diamond
 Ciproflorin tabl 500 mg
 Ringar-Acetab infusionslösning, 1000 ml
 Tamiflu kaps 75 mg (oseltamivir)

Akut mediaotit	PcV 2x800 mg x3	5 dagar
	Barn: PcV 25 mg/kg x3	5 dagar
Dentala infektioner	PcV 2x800 mg x3	7 dagar
	Barn PcV 25 mg/kg x3	7 dagar
	Vid pc allergi:	
	Klindamycin 150 mg x3	7 dagar
	Barn 5 mg/kg x3	7 dagar
Erysipelas	PcV 1 g x3	10 dagar
	vid vikt >90 kg: 2 g x3	10 dagar
Erytema migrans (solitärt)	PcV 1 g x3	10 dagar
	Barn: PcV 25 mg/kg x3	10 dagar
Erytema migrans (multipla)	Vuxna: Doxycylin 100 mg x2	10 dagar
	(ej till gravid sista 2 trimestrar)	
	Barn ≥ 8 år: Doxycylin 4 mg/kg x1	14 dagar
	< 8 år: Amoxicillin p.o. 15 mg/kg x3	14 dagar
Pneumoni	PcV 1 g x3	7 dagar
	Barn > 5 år: PcV 12,5 mg/kg x3	7 dagar
Infekterat hundbett/ mänskobbett	amoxicillin/klavulansyra 500 mg x3	10 dagar
	Barn: amoxicillin/klavulansyra 20 mg/kg x3	10 dagar
Infekterat (<2 dygn) kattbett	PcV 1g x3	10 dagar
	Barn: PcV 25 mg/kg x3	10 dagar
	(>2 dygn) Behandling som vid hundbett	
KOL-exacerbation	amoxicillin 500 mg x3	7 dagar
	alt doxycylin 100 mg dag 1-3:	
	2 tabl x1, därefter 1x1 i 4 dagar	
Sinuit	PcV 2x800 mg x3	10 dagar
Tonsillit	PcV 1 g x3	10 dagar
	Barn: PcV 12,5 mg/kg x3	10 dagar
Cystit kvinnor	mecillinam 200 mg x3	5 dagar
	nitrofurantoin 50 mg x3	5 dagar
Cystit män	mecillinam 200 mg x3	7 dagar
	nitrofurantoin 50 mg x3	7 dagar
Okomplicerad pyelonefrit kvinnor	ciprofloxacin 500 mg x2	7 dagar
Pyelonefrit/ Febril UVI män	ciprofloxacin 500 mg x2	14 dagar

Checklista Enkel Läkemedelsgenomgång (LMG)

1. Kartlägg så långt möjligt – fråga patienten; titta i tillgänglig dokumentation

- Vilka läkemedel är patienten ordinerad och varför
- Vilken styrka och dosering
- Vilka av dessa använder patienten; i vilken dos;
- Vilka övriga läkemedel använder patienten (fråga efter receptfritt/naturläkemedel)
- Praktiska problem med handhavande/följsamhet

2. Justera så att läkemedelslistan är korrekt

- Sätt ut inaktuella läkemedel

3. Bedöm om LM-behandlingen är ändamålsenlig och säker

- Rimlig indikation/kontraindikation
- Bedömt eGFR
- Olämpliga läkemedel (LMK i s kort "Äldre och läkemedel")
- Interaktionsrisk

4. Åtgärda läkemedelsrelaterade problem (LRP)

- Åtgärda LRP som går att lösa direkt; vid behov följ upp
- Behövs fördjupad LMG?

5. Ge korrekt läkemedelslista/dosrecept till patienten

- samt information om åtgärder och orsak till dessa

6. Diktera/dokumentera/koda enkel LMG

- Åtgärder och orsak till dessa
- Åtgärdskod XV015 Enkel läkemedelsgenomgång

För att underlätta för förskrivaren: Kliniska apotekare bidrar med att förbereda ett underlag inför LMG som läkaren tar ställning till.

Bland annat kan ingå:

- Patientsamtal och kartläggning av läkemedelsanvändning
- Sammanfatta läkemedelshistorik
- Förslag på dosanpassning utifrån eGFR, interaktioner samt alternativ till olämpliga läkemedel

Äldre och läkemedel

En lägg för alla lämn videten att räkna utskillets effekter av läkemedelsbehandling hos äldre. Fokuset är uppmärksamheten på läkemedel med hög risk för biverkningar av del avsevärdt till grad.

- kända och icke-kända interaktioner finns på <http://www.cpt-lab.se/interactions>
- kända och icke-kända interaktioner finns på <http://www.cpt-lab.se/interactions>
- gå till informationen i MCS. Gå till www.läkemedel.se

- kända och icke-kända interaktioner finns på <http://www.cpt-lab.se/interactions>
- kända och icke-kända interaktioner finns på <http://www.cpt-lab.se/interactions>

Preparat som bör undvikas om inte särskilda skäl finns			
Hög risk för biverkningar hos äldre. Nylän ska vägas mot risken för eventuellt behandling ska övervägas riskerna.			
Användning	Substans	Preparatexempel	Kommentar
Diabetes typ 2	glibenklamid	Daonil, Glibenklamid	Långvarig effekt, aktiva metaboliter, hög risk för hypoglykemi. Vajl glukos, glimepirid eller repaglinid om njurfunktionen tillåter.
Smärtavård	kodelin	Kodelin, Citodon, TreoComp, Panocod, Altemidol	Kodenin omvandlas till morfin för effekt, betydande individuella variationer i effekt. Risk för förstoppning, illamående och förvirring. Risk för beroende och utsättningsymtom.
Smärtavård	tramadol	Tramadol, Tigarol, Tradolan, Gemadol, Dolairamyl	Hög risk för illamående, trötthet, yrsel och förvirring. Risk för beroende och utsättningsymtom. Trappas ut.
Sömmedel	propiomazin	Proporan	Dagtrötthet, restless legs, stelhet, gångstörningar, viss antikolinerg effekt.
Långverkande bensodiazepiner			
Användning	Substans	Preparatexempel	Kommentar
Oro, ångest	diazepam	Sesolid, Diazepam	Dagtrötthet, kognitiva störningar (påverkan på minne och tankeförmåga, förvirring), muskelsvaghet, balansstörningar. Fallrisk. Risk för beroende och utsättningsymtom. Trappas ut. Vid indikation för bensodiazepin rekommenderas oxazepam.
Sömmedel	flunitrazepam nitrazepam	Apodorm Nitrazepam, Mogadon	
Läkemedel med betydande antikolinerga effekter			
Risk för kognitiv påverkan, konfusion, urinretention, muntorrtorrhet och obstipation föreligger vid behandling med läkemedel med antikolinerg effekt. Biverkan kan komma vid insättning men även med fördröjning efter 2-4 veckor eller längre tids behandling.			
Användning	Substans	Preparatexempel	Användning
Trängningskontinens/ överaktiv blåsa	tolterodin oxybutynin darifenacin fesoterodin solifenacin	Detrusitol Ditropan, Kentara Emselex Toviaz Vesicare	Dämpande
Klåda, oro/ångest klåda illamående	hydroxyzin klemastin meklozin	Alaxar Tavegil Postafen	Substans prometazin levomepromazin alimemazin
			Preparatexempel Saroten Sensaval Anfranil, Klomipramin

LANDSTINGET
SKÅNE

Preparat som ofta saknar välgrundad indikation. Varning förekommande läkemedel hos äldre. Användningen innebär risk för biverkningar och läkemedelsinteraktioner. Nylän ska vägas mot risken och mediceringen bör förstås utvärderas och omprövas.		Kommentar
Läkemedelsgrupp och användning	Preparatexempel	
NSAID Inuti cox-2-hämmare Smärtor med infektion	Ibuprofen, Diklofenak, Naproxen, Relflex, Arcoxia, Celebra	Risk för sår och blödningar (GI-karaktär), vätskeretention, hjärtinkompensation och nedsatt njurfunktion. Vid stark indikation: kort kur (7-10 dagar). Mest lämpliga är Ibuprofen (max 200 mg x3) och naproxen (max 250 mg x2).
Opioider Svår smärta	Dolcontin, Morfin, OxyContin, OxyNorm, Oxikodon, Targinol, Fentanyl, Norspan	Risk för yrsel, sedering, förvirring, hallucinationer, illamående och förstoppning. Beakta risk för beroende och utsättningsymtom. Trappas ut. Fallrisk.
Antipsykotika (neuroleptika) Psykotiska symptom, svår aggressivitet	Risperidon, Haldol, Olanzapin	Vid stark indikation. Använd låga doser, kort behandlingstid. Utvärdera inom 2 v. Risk för stelhet, gångsvårigheter, kognitiva störningar, dåsigthet, ortostatism och fall. Blygsam effekt vid belysningssymtom vid demens.
Antidiuretiska läkemedel Depression, ångest	Escitalopram, Citalopram, Sertralin, Venlafaxin, Milnacipin	Utvärdera inom 3 månader. Risk för ortostatism och fall. SSRI ökar risk för hypotoni och blödning. Utsättningsymtom. Trappas ut.
Protonpumpshämmare (PPI) Magåkr GERD, prolyxax vid NSAID-behandling	Omeprazol, Esomeprazol, Pantoprazol	Behandla inte senframfästigt under lång tid. Risk för reboundeffekt om behandling > 1 månad. Trappas ut.
Digitalispreparat Förhållningsmedel med samtidig hjärtsvikt	Digoxin	Beakta njurfunktionen. Liten terapeutisk bredd, ger ökad risk för biverkningar och överdosering. Kräver regelbunden kontroll av P-digoxin och eGFR.
Loopdiuretika Vattenchvarande medel	Furosemid, Impugan, Furot, Lasix Retard	Risk för ortostatism, intontning, elektrolytbristningar, framför allt i samband med intaktion, diare, vid värmebölja. Fallrisk.
Insomningssmedel Tidliga sömnsstörningar	Zopiklon, Imovane, Zolpidem, Slinod	Periodvis behandling eller vid behov. Zopiklon i första hand. Undvik zopiklidem p.g.a. risk för nallig konfusion. Risk för beroende och fall.
Antiepileptika	Medicineringen bör omprövas regelbundet avseende preparatval, dos, kontroll av P-koncentration eller eGFR. Liten terapeutisk bredd. Negativa effekter på kognitiv förmåga, interaktioner.	
Peroral behandling med kortosteroider	Långvarig behandling av en risfaktor för osteoporos och fraktur hos äldre. Eftersträva lägsta effektiva dos. Osteoprosprolyxax om behandling ≥ 3 månader. Trappas ut.	
Preparat som kräver speciell dosering	Högre dygnsdoser än de angivna medför betydande risk för biverkningar hos äldre.	
Haldol (haloperidol) 2,0 mg/dygn Risperdal (risperidon) 1,5 mg/dygn	Imovane (zopiklon) 7,5 mg/dygn Oxane (zolpidem) 30 mg/dygn	Escitalopram 10 mg/dygn Citalopram 20 mg/dygn
		Trombyl (acetilsalicylsyra) 75 mg/dygn

Kortet "Äldre och läkemedel" har utarbetats av Läkemedelskommitténs expertgrupp Äldre och läkemedel och Kognitiv sjukdom. Kortet kan beställas från Läkemedelskommittén (lakemedelskommitten@skn.se), Klåda. Indikationer för god läkemedelsbehandling hos äldre. Socialstyrelsen, 2017-6-7.

Läkemedelsribbor 2019

1. Max 60 individer per 1000 listade 75 år+ har fått NSAID expedierat
2. Max 15 % av expedierat NSAID (beräknat på DDD) får vara diklofenak
3. Max 10 % av expedierat Pregabalin (beräknat på DDD) får vara Lyrica
4. Strama - Kvalitetsarbete med Strep A och halsinfektioner
5. Genomförd och kodad läkemedelsgenomgång hos individer som är 75 år+ ska vara gjord hos 50 % av dem som haft minst ett läkarbesök under 2019

REGION
SÖRMLAND